

POL-06 Korkalainen Tanja

10.05.2005

Viite **UTP 15/2005 vp**

Asia

EU/YUTP/Eduskunnan tiedottaminen/Kongon demokraattiseen tasavaltaan kohdistuvat pakotteet;
YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1596(2005) toimeenpano

Oheisena lähetetään perustuslain 97§ nojalla muistio YK:n turvallisuusneuvoston Kongon demokraattiseen tasavaltaan kohdistuvia pakotteita koskevan päätöslauselman toimeenpanosta.

Eurooppakirjeenvaihtajan sijainen

Leena Aalto

LIITTEET

Muistio

EU/YUTP; Kongon demokraattiseen tasavaltaan kohdistuvat pakotteet; YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1596(2005) toimeenpano; tietojen antaminen eduskunnalle PL 97§ 1 momentin nojalla

Taustaa

Kongon demokraattinen tasavalta (KDT; vuoteen 1997 Zaire) toimi Suurten järvien alueen konfliktin päänäyttämönä 1990-luvun lopulla. KDT jakautui asellisten ryhmittymien hallitsemiksi alueiksi, joita erityisesti Ruanda ja Uganda tukivat. Konfliktissa on arvioitu kuolleen 200 000 ihmistä. Lisäksi noin 3 miljoonan on arveltu menehtyneen konfliktista aiheutuneeseen aliravitsemukseen ja tauteihin. KDT:n luonnonrikkauksien laitton hyödyntäminen oli olennainen osa konfliktia. Vakavan humanitaarisen tilanteen vuoksi KDT:ssa kuolee päivittäin noin tuhat ihmistä.

Rauhanprosessi käynnistyi Lusakan tulitaukosopimuksesta 1999 ja sitä seuranneiden sopimusten myötä osapuolet sopivat väliaikaishallituksen perustamisesta, joka aloitti toimintansa heinäkuussa 2003. Marraskuussa 2004 järjestettiin ensimmäinen Suurten järvien alueellinen rauhankonferenssi. KDT:ssa oli määrä pitää vaalit kesäkuussa 2005, mutta niitä on jouduttu lykkäämään ainakin lokakuulle 2005 saakka.

KDT:ssa on arviolta 2,4 miljoonaa maan sisäistä pakolaista ja yhteensä 380 000 ihmistä on paennut naapurimaihin. Armeija on kaoottisessa tilassa ja itäisen KDT:n alueet, lähinnä Iturin ja Kivun maakunnat, eivät ole hallituksen hallinnassa. Levottomuuksien jatkuminen Iturin, Pohjois-Kivun ja Etelä-Kivun maakunnissa voi pahimmillaan vaarantaa rauhanprosessin toteutumisen.

YK:n MONUC-rauhanturvaoperaatio (1999-) valvoo rauhansopimusten toimeenpanoa ja koordinoi hitaasti etenevää aseistariisuntaa. EU:n erityislähettiläs Ajello on toiminut Suurten järvien alueella vuodesta 1996 lähtien.

Pakotteet; turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1596(2005)

YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 18.4.2005 päätöslauselman 1596, jolla päätetään Kongon demokraattiseen tasavaltaan kohdistuvista pakotteista. Päätöslauselmalla pidetään voimassa Kongon demokraattiseen tasavaltaan kohdistuva asevientikielto ja päätetään kohdistaa se kaikkiin alueella oleviin tahoihin. Poikkeuksia asevientikieltoon tehdään mm. tietyin osin armeijan ja poliisivoimien sekä YK:n MONUC-operaation osalta. EU:n puitteissa Kongon demokraattiseen tasavaltaan (ent. Zaireen) kohdistuva asevientikielto on ollut voimassa vuodesta 1993. YK:n turvallisuusneuvosto puolestaan asetti heinäkuussa 2003 hyväksymällään päätöslauselmalla 1493 Kongon demokraattista tasavaltaa koskevan asevientikiellon, joka kohdistui Pohjois- ja Etelä-Kivun sekä Iturin alueilla toimiviin kongolaisiin ja ulkomaalaisiin aseellisiin ryhmiin.

Päätöslauselmalla 1596(2005) otetaan käyttöön yksityisiin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvat finanssipakotteet ja matkustusrajoitukset. Päätöslauselmalla 1533(2004) perustettu turvallisuusneuvoston alainen pakotekomitea laatii listan henkilöistä ja tahoista, jotka rikkovat päätöslauselman 1596(2005) mukaista asevientikieltoa ja joihin finanssipakotteet ja

matkustusrajoitukset kohdistetaan. Listattujen henkilöiden ja yhteisöjen varat tulee jäädyttää. Myös varojen tai taloudellisten resurssien suora tai välillinen luovuttaminen näille henkilöille ja yhteisöille tai niiden hyväksi on kielletty. Lisäksi listattavien henkilöiden maahantulo ja kauttakulku tulee estää.

Päätöslauselman 1596(2005) mukaiset pakotteet toimeenpannaan EU:ssa neuvoston yhteisellä kannalla ja neuvoston asetuksella, joita on käsitelty ulkosuhdeneuvosten työryhmässä, josta ne siirtyvät edelleen Coreperin käsiteltäviksi.